

ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับตัวแทนออกของทางศุลกากร

นายสงบ อนันต์ภักดิ์นันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-769-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018613

11715395 X

PROBLEMS AND LEGAL OBSTACLES RELATED TO CUSTOMS BROKERS

Mr. Sa-ngob Anunkapunnunt

A Thesis Submitted in Partially Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

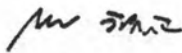
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN, 974-581-769-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับตัวแทนออกของทางศุลกากร
โดย นายสงบ อนันต์ภักดิ์นันท์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์มานิต วิทยาเต็ม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยรักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

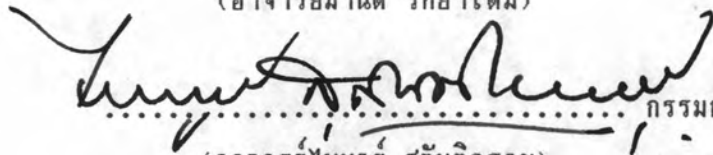
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล)

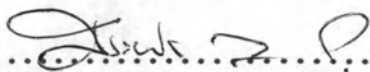
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์มานิต วิทยาเต็ม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ไพบลีย์ สัตินติวรคุณ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ประหยัด สังฆะจาดทิ)

สงบ อนันต์กัณฑ์ : ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับตัวแทน
 ออกของทางศุลกากร (PROBLEMS AND LEGAL OBSTACLES RELATED TO CUSTOMS
 BROKERS) อ.ที่ปรึกษา : อ.ชยันตี ไกรกาญจน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.มานิต วิทยาเต็ม
 280 หน้า. ISBN 974-581-769-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทและความสำคัญ ของตัวแทนออก
 ของทางศุลกากร ที่มีต่อการประกอบธุรกิจของผู้ส่งออกและนำเข้าสินค้า โดยการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของดังกล่าวว่า ในปัจจุบัน
 มีอยู่ไม่น้อยเพียงใด จำเป็นจะต้องมีกฎหมายเพิ่มขึ้นหรือไม่ ถ้าจำเป็น กฎหมายนั้น
 ควรมีสาระอย่างไร โดยวิจัยจากเอกสารเป็นหลัก ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลฝาย
 ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเน้นหนักในเนื้อหาของผลจากการปฏิบัติงานของตัวแทนออกของ
 ที่มีต่อผู้ส่งออกและนำเข้า รวมทั้งต่อศุลกากรเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่าตัวแทนออกของ มีบทบาทและความสำคัญอย่างมาก ต่อการปฏิบัติ
 นิธิการศุลกากร เนื่องการส่งออกและนำเข้าสินค้าแทนเจ้าของสินค้า ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับ
 โดยตรงกับเจ้าหน้าที่ศุลกากร และกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าและการขนส่ง
 แต่การปฏิบัติหน้าที่ที่ปรากฏว่ามีอยู่ไม่น้อยไม่เกินไปโดยถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายศุลกากร
 บางครั้งก็มีการทุจริต หรือ ฉ้อโกงทางภาษีอากร หรือบางครั้งเรียกประโยชน์โดยมิ
 ชอบจากเจ้าของสินค้า ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ไม่มีบทบัญญัติเพียงพอในการบังคับควบคุม กล่าวคือ
 กฎหมายศุลกากร มุ่งที่จะบังคับใช้ต่อเจ้าของสินค้ามากกว่า ส่วนประมวลกฎหมายอาญา
 จะมีผลบังคับใช้ต่อตัวแทนออกของได้ ก็ต้องเป็นเรื่องที่กฎหมายศุลกากรมิได้บัญญัติไว้เพราะ
 กฎหมายศุลกากรเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้แทนกฎหมายอาญา ในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์ ส่วนที่จะนำมาบังคับใช้ได้ก็คือ กฎหมายลักษณะตัวแทน หรือการใช้นิติกรรมสัญญา
 ก็ยังไม่ได้บัญญัติอย่างชัดเจน ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตัวแทนออกของต้องปฏิบัติ
 ลักษณะที่นำมาใช้ได้ จึงเป็นเพียงในฐานะหลักกฎหมายทั่วไปเท่านั้น

การวิจัยครั้งนี้เสนอว่า เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายเฉพาะใน
 การควบคุมกิจกรรมของตัวแทนออกของ โดยกำหนดคุณสมบัติ ข้อกำหนด ขั้นตอนการให้
 อนุญาตให้เป็นตัวแทนออกของ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบต่อบุคคลต่าง ๆ ที่ได้รับผล
 จากการปฏิบัติรวมทั้งข้อห้ามปฏิบัติ และบทกำหนดโทษ ไว้เป็นการเฉพาะ

ภาควิชา.....
 สาขาวิชา.....
 ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C070815 : MAJOR LAW

KEY WORD : LEGAL/CUSTOMS/BROKERS

SA-NGOB ANUNKAPUNNUNT : PROBLEMS AND LEGAL OBSTACLES RELATED TO CUSTOMS BROKERS. THESIS ADVISOR : CHAYANTI GREIGARN, MANIT WITYATEM., 280 PP. ISBN 974-581-769-4.

This thesis is purported to study the role and importance of the Customs Brokers and the effect of their performance as well as their behavior to the import and export trade and Customs service. The study is done by surveying the existing laws and regulations covering Customs Brokers operations in order to determine the extent of its coverage and whether there is need for more extensive enactment. If there is such need, what should be the essential content of the proposed laws. This study depends mainly on documents supplemented by interview of people in several concerned careers, accentuation given to the effect of Customs Brokers' performance on the parts of importers, exporters and Customs service.

The research finds that Customs Brokers have the most important role in carrying out Customs proceddures on behalf of exporters and importers who have to deal with Customs officers and people in warehouse and transport business in course of their trade. In performing their duties it appears that there have been cases of dishonest dealing, duty and tax fraud and occasional unduely claim from the owner of the goods, and that existing laws do not offer effective measures to control their activities, This is due to the fact that Customs law, as it is now, attends more to dealing with the owner of the goods, while Criminal Code may be enforced only on those matters not covered by Customs law which, as specific law, supersede Criminal Code, and the Civil and Commercial Code provides no specific clause concerning Customs Brokers or Customs Brokerage. Pertinent provisions such as those concerning agency and jusitic acts may be referred to only where applicable as general law.

This research recommends that it is extremely desirable to pass the specific enactment to deal with Customs Brokerage by specifying Customs Broker's qualifications, procedures for obtaining Customs Broker license, obligation and liability to effected persons, prohibited acts and sanctions.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์และช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โทวิไลกุล และอาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ และอาจารย์มานิต วิชาเต็ม ผู้ซึ่งได้ให้คำแนะนำปรึกษาและแก้ไขข้อขัดข้องต่างๆที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ท่านเหล่านี้ผู้เขียนใคร่จะขอขอบคุณต่อ อาจารย์ไพบูลย์ สุตินติวรคุณ และอาจารย์ประหยัด ตั้งระจาดกี รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านศัลยกรรมและการออกของ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำในหลาย ๆ ด้านเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนใคร่จะขอขอบคุณต่ออาจารย์สถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธ์ ผู้ซึ่งได้เอื้อเฟื้อในการจัดหาเอกสารและกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งอาจารย์ศักดิ์ดา ชนิตกุลผู้ซึ่งได้ช่วยเหลือผู้เขียนในด้านภาษาญี่ปุ่น

สงบ อนันต์ภักดิ์พันธ์

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1. บทนำ.....	1
บทที่ 2. กิจกรรมของตัวแทนออกของ.....	9
1. ความหมาย.....	10
2. ความเป็นมาของกิจกรรมตัวแทนออกของ.....	15
3. ลักษณะของตัวแทนออกของ.....	17
4. คุณสมบัติหลักตามกฎหมายของตัวแทนออกของ.....	19
5. รูปแบบกิจกรรมตัวแทนออกของ.....	25
6. ระบบเพื่อการควบคุมตัวแทนออกของ.....	28
7. โครงสร้างการทำงานและการจัดองค์กรของตัวแทนออกของ.....	29
8. ค่าบริการและรายรับพิเศษของตัวแทนออกของ.....	30
9. ตัวแทนออกของที่ควรจะเป็น.....	331
บทที่ 3. ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติพิธีการศุลกากร และบทบาทของตัวแทนออกของ.....	37
1. การปฏิบัติพิธีการศุลกากรตามประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร... 37	
ก. การนำเข้าและส่งออกทางท่ากรุงเทพฯ.....	37
1) พิธีการศุลกากรในการนำเข้า	37
2) พิธีการศุลกากรในการส่งออก	40
ข. การนำเข้าและส่งออกทางท่าอากาศยานกรุงเทพฯ.....	42

- 1) วิธีกำรศุลกากรในการนำเข้า42
- 2) วิธีกำรศุลกากรในการส่งออก43
- 2. การปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของต่อบุคคลภายนอก..... 44
 - ก. ขั้นตอนในทางศุลกากร44
 - 1) ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ 44
 - 2) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำเข้า45
 - ก. ความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสาร
สำหรับการปฏิบัติวิธีกำรศุลกากร.....45
 - ข. การจัดนิทักอัตราศุลกากร45
 - ค. การพิจารณาราคาสำหรับศุลกากร.....47
 - ง. การตรวจปล่อยสินค้าจากอากรขา
ของศุลกากร.....48
 - 3) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งออก.....50
 - ค. ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ศุลกากร.....51
 - 1) ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่51
 - 2) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น52
- 3. การปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของต่อเจ้าของสินค้า56
 - ก. ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่56
 - ข. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น58
- 4. ความรับผิดชอบของตัวแทนออกของต่อศุลกากร..... 59

ก.	ความรับผิดในทาง	59
	1) ตามกฎหมายศุลกากร	59
	2) ตามประมวลกฎหมายอาญา	61
ข.	ความรับผิดในทางแพ่ง.....	61
5.	ความรับผิดของตัวแทนออกของต่อเจ้าของสินค้า	62
ก.	ความรับผิดในทางอาญา	62
	1) ตามกฎหมายศุลกากร	63
	2) ตามประมวลกฎหมายอาญา	63
ข.	ความรับผิดในทางแพ่ง.....	64
	1) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	64
	2) ตามนิติกรรมสัญญา	67
6.	ความรับผิดของตัวแทนออกของต่อผู้อื่น.....	73
บทที่ 4.	กฎหมายเกี่ยวกับตัวแทนออกของ - ศึกษากรณีของต่างประเทศ.....	74
1.	ตัวแทนออกของในประเทศที่ไม่มีระบบการให้อนุญาต.....	75
	ก. ลักษณะการบังคับใช้กฎหมาย	75
	ข. ผลในการบังคับใช้กฎหมาย	78
2.	ตัวแทนออกของของประเทศที่มีระบบระบบการให้อนุญาต.....	80
	ก. ลักษณะการบังคับใช้กฎหมาย	80
	ข. ผลในการบังคับใช้กฎหมาย	82

3.	ระบบการให้อนุญาตประกอบกิจการตัวแทนออกของ - ศึกษากรณีประเทศสหรัฐอเมริกา.....	84
	ก. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมกำกับ.....	84
	ข. คุณสมบัติของตัวแทนออกของและกระบวนการให้ใบอนุญาต..	85
	ค. ขั้นตอนและกระบวนการให้อนุญาต.....	87
	ง. หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนออกของ.....	89
	จ. มาตรการลงโทษและการคุ้มครองรัฐหรือผู้นำเข้า.....	93
4.	ระบบการให้อนุญาตประกอบกิจการตัวแทนออกของ - ศึกษากรณีประเทศญี่ปุ่น	94
	ก. หลักเกณฑ์ในการให้อนุญาต	94
	ข. คุณสมบัติของตัวแทนออกของที่จะขออนุญาตได้	94
	ค. กระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของของญี่ปุ่น.....	95
	ง. การกำหนดอัตราค่าบริการ	96
	จ. การกำหนดโทษตามกฎหมายควบคุมตัวแทนออกของ.....	96
	ฉ. การบังคับใช้กฎหมายควบคุมตัวแทนออกของ.....	96
5.	เปรียบเทียบตัวแทนออกของในประเทศที่ไม่มีระบบการให้อนุญาต กับ ที่มีระบบการให้อนุญาต	97
บทที่ 5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	100
	- บทสรุป.....	100
	- ข้อเสนอแนะ.....	105
	เอกสารอ้างอิง.....	115
	ภาคผนวก.....	118
	ประวัติผู้เขียน.....	280